



Σχολική Ψυχολογία

Ενότητα 6

Διαχείριση Κρίσεων στη Σχολική Κοινότητα

Ελευθερία Ν. Γωνίδα
Τμήμα Ψυχολογίας



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.



Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.





Διαχείριση Κρίσεων στο Σχολικό Πλαίσιο



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ



ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εισαγωγικά Στοιχεία - Εννοιολογικός Προσδιορισμός

Εισαγωγικά στοιχεία (1/8)

- Έντονο το ενδιαφέρον διεθνώς για θέματα που σχετίζονται με τη διαχείριση μιας ενδεχόμενης κρίσης στη σχολική κοινότητα.
- Έμφαση στην πρόληψη με στόχο την προετοιμασία της σχολικής κοινότητας.
- Εκπαίδευση/κατάρτιση σχολικών ψυχολόγων, εκπαιδευτικών, στελεχών εκπαίδευσης στη διαχείριση κρίσεων.
- Ελλάδα: Τις τελευταίες δεκαετίες έντονη η ανάγκη για τη συγκρότηση ενός οργανωμένου σχεδίου δράσης για την αντιμετώπιση κρίσεων στη σχολική κοινότητα (σε συνδυασμό με τις περιορισμένες, έως **ανύπαρκτες**, ψυχολογικές υπηρεσίες στο ελληνικό σχολείο).
- Συνήθως μετά από καταστροφικά γεγονότα: σεισμοί, πυρκαγιές, δυστυχήματα σε σχολικές εκδρομές κ.α.

Εννοιολογικός προσδιορισμός (2/8)

ΚΡΙΣΗ: Συχνή η χρήση του όρου στην καθημερινή μας ζωή τόσο σε ατομικό επίπεδο (*κρίση στο γάμο, επαγγελματική κρίση, κρίση μέσης ηλικίας, κρίση στις διαπροσωπικές σχέσεις, κτλ.*) όσο και σε συλλογικό επίπεδο (*οικονομική και κοινωνική κρίση, κρίση στις σχέσεις μεταξύ δύο χωρών, κτλ.*).

Εννοιολογικός προσδιορισμός (3/8)

Ορισμός:

Η κρίση είναι μια παροδική κατάσταση αποσταθεροποίησης του ατόμου όταν έρχεται αντιμέτωπο με μια απειλητική περίσταση, την οποία αντιλαμβάνεται ως σημαντικό πρόβλημα που εκείνη τουλάχιστον τη στιγμή δεν μπορεί ούτε να αποφύγει ούτε να επιλύσει με τις συνήθεις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων που διαθέτει (Caplan, 1964).



Εννοιολογικός προσδιορισμός (4/8)

Συνήθως, πρόκειται για μια **συναισθηματικά απειλητική κατάσταση** που συνδέεται με αλλαγές στις κοινωνικές συνθήκες στις οποίες το άτομο ζει.

Βασικές κατηγορίες τέτοιων καταστάσεων:

1. Απώλεια ή κίνδυνος απώλειας μιας σημαντικής σχέσης.
2. Έλευση ενός ή περισσότερων νέων προσώπων στο κοινωνικό περιβάλλον του ατόμου.
3. Μεταβολές στην κοινωνική κατάσταση και τους ρόλους που αναλαμβάνει το άτομο (π.χ., είσοδος στην εφηβεία, γάμος, αλλαγές στην εργασία).



Εννοιολογικός προσδιορισμός (5/8)

Κατάσταση κρίσης.



Αναστάτωση, άγχος, αποδιοργάνωση.



Εσωτερική ένταση.



Αδυναμία του ατόμου να αντιμετωπίσει το αγχογόνο γεγονός και να προσαρμοστεί σε αυτό (φαινομενικά 'άλυτο' πρόβλημα).



Πολύ μεγάλη αναστάτωση.



Αναζήτηση τρόπων ανακούφισης από την ένταση.



Εννοιολογικός προσδιορισμός (6/8)

Τι προηγείται μιας κρίσης;

- Ένα στρεσογόνο, επικίνδυνο για το άτομο γεγονός.
- Υποκειμενική αντίληψη και ερμηνεία του γεγονότος από το ίδιο το άτομο.

ΑΡΑ: Το ίδιο 'στρεσογόνο', 'απειλητικό' γεγονός δεν οδηγεί σε κρίση όλα τα άτομα...



Μεγάλες διατομικές διαφορές!

(ως προς τα γεγονότα που οδηγούν σε κρίση, την ένταση & τη διάρκεια της κρίσης, τον τρόπο διαχείρισης)



Εννοιολογικός προσδιορισμός (7/8)

Είναι αναστρέψιμη μια κρίση;

ΝΑΙ!

Κρίσεις = μέρος της ζωής όλων

(αργά ή γρήγορα όλοι θα βρεθούμε σε κατάσταση κρίσης και θα βιώσουμε ψυχική αναστάτωση).

ΑΡΑ: Η αντίδραση στην κρίση είναι μια φυσιολογική αντίδραση σε μια μη φυσιολογική κατάσταση.



Εννοιολογικός προσδιορισμός (8/8)

Χαρακτηριστικά μιας κρίσης:

- Η κρίση αρχίζει με ένα αγχογόνο ή επικίνδυνο γεγονός (*προβλέψιμο ή απρόβλεπτο*).
- Έχει μια συγκεκριμένη χρονική διάρκεια.
- Δημιουργεί μια κατάσταση ανισορροπίας και αποδιοργάνωσης στο άτομο.
- Το άτομο ερμηνεύει γνωστικά το συμβάν ή το αξιολογεί, γι' αυτό και κάθε άτομο αντιδρά διαφορετικά.
- Η κρίση κλονίζει την ικανότητα του ατόμου να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά την κατάσταση.





ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Είδη και Κατηγορίες Κρίσεων

Είδη κρίσεων (1/8)

Γενική διάκριση:

A. Αναπτυξιακές κρίσεις

(ψυχολογική διαδικασία μετάβασης σε ένα νέο αναπτυξιακό στάδιο).

B. Περιστασιακές, τυχαίες

(συνδέονται με συγκεκριμένα γεγονότα, συνήθως ξαφνικά και απρόσμενα, που μπορεί να συμβούν στον καθένα οποιαδήποτε στιγμή).



Είδη κρίσεων (2/8):

(Α) Αναπτυξιακές Κρίσεις

Αναμενόμενες κρίσεις, φυσιολογικές μεταβατικές διαδικασίες τις οποίες, ωστόσο, το άτομο δεν μπορεί να διαχειριστεί με επιτυχία.

Π.χ., έναρξη της σχολικής ζωής, αλλαγή σχολείου, μετακόμιση, γέννηση αδερφού/-ής, διαζύγιο, νέος γάμος γονέων, είσοδος στην εφηβεία κ.ο.κ.

(B) Περιστασιακές κρίσεις (3/8): Κατηγορίες και παραδείγματα

1. **Απειλητική για τη ζωή ασθένεια, τραυματισμός του παιδιού ή προσώπων στο στενό του περιβάλλον:**
ασθένειες επικίνδυνες για την υγεία, παραμορφώσεις, ακρωτηριασμοί, απόπειρες αυτοκτονίας.



Εικόνα 1, Εικόνα 2: Μικροί ασθενείς σε νοσοκομείο του εξωτερικού

(B) Περιστασιακές κρίσεις (4/8): Κατηγορίες και παραδείγματα

2. Βίαιος ή απροσδόκητος θάνατος: θανατηφόρα ατυχήματα, ανθρωποκτονίες.



Εικόνα 3: Μηνύματα ελπίδας μετά από την είδηση αεροπορικού ατυχήματος



Εικόνα 4: Σχολικό λεωφορείο μετά από σύγκρουση

(B) Περιστασιακές κρίσεις (5/8): Κατηγορίες και παραδείγματα

3. Απειλή της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας ως αποτέλεσμα ανθρώπινης επιθετικότητας: ληστεία, βιασμός, κακοποίηση παιδιού, απαγωγή.



Εικόνα 5: Η Michelle Obama κρατάει μια ταμπέλα με μήνυμα διαμαρτυρίας για απαγωγή παιδιών στη Νιγηρία, 2014



Εικόνα 6: Αστυνομικός αναζητά δακτυλικά αποτυπώματα μετά από διάρρηξη σπιτιού

(B) Περιστασιακές κρίσεις (6/8): Κατηγορίες και παραδείγματα

4. **Γεγονότα πολέμου:** εισβολές, τρομοκρατικές επιθέσεις, βασανιστήρια, αεροπειρατείες.



Εικόνα 7: Οπλισμένος στρατιώτης μέσα σε χαλάσματα



Εικόνα 8: Ερείπια στο Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου μετά την 11^η Σεπτεμβρίου 2001

(B) Περιστασιακές κρίσεις (7/8): Κατηγορίες και παραδείγματα

5. **Φυσικές καταστροφές:** τυφώνες, πλημμύρες, πυρκαγιές, κατολισθήσεις, εκρήξεις ηφαιστείου, τσουνάμι.



Εικόνα 9: Μαθητές εκπαιδεύονται σε άσκηση σεισμού.



Εικόνα 10: Τσουνάμι στην Ιαπωνία, 2011.

(B) Περιστασιακές κρίσεις (8/8): Κατηγορίες και παραδείγματα

6. Βιομηχανικά ατυχήματα προκαλούμενα από τον άνθρωπο: πυρηνικά ατυχήματα, τοξικά απόβλητα, έκθεση σε βλαβερές ουσίες / διαρροή χημικών.



Εικόνα 11: Πυρηνική δοκιμή στην Πολυνησία



Εικόνα 12: Μόλυνση υδροφόρου ορίζοντα από εργασίες γεώτρησης πετρελαίου



ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Αντιδράσεις στην Κρίση

Τι σημαίνει να βρίσκεται κάποιος σε κρίση; (1/6)

- Αναστάτωση και αποδιοργάνωση.
- Αδυναμία αντιμετώπισης της κατάστασης.
- Πιθανότητα μιας ριζικά θετικής ή αρνητικής έκβασης.

Αντιδράσεις στην κρίση (2/6)

Γενικά: Εύρος αντιδράσεων!

- Αποδιοργάνωση (αυξημένη τρωτότητα).
- Μεγάλη ψυχολογική πίεση και στενοχώρια.
- Επίθεση, φυγή, πάγωμα.
- Έντονος φόβος / Τρόμος.
- Αίσθημα αβοηθησίας.
- Ανικανότητα αντιμετώπισης του συμβάντος.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Διαφορές στην αντίδραση ενηλίκων-παιδιών!



Αντιδράσεις στην κρίση (3/6): Προσχολική ηλικία

- Οι αντιδράσεις δεν παραπέμπουν καθαρά στο γεγονός της κρίσης.
- Εκφράζονται μη λεκτικά.
- Πόνος και εξασθένηση.
- Προσωρινή απώλεια των χαρακτηριστικών του αναπτυξιακού σταδίου στο οποίο βρίσκεται το παιδί.
- Παιχνίδι που σχετίζεται με το τραυματικό γεγονός.

Αντιδράσεις στην κρίση (4/6): Σχολική ηλικία

- Οι αντιδράσεις είναι περισσότερο συνδεδεμένες με το γεγονός της κρίσης.
- Οι αντιδράσεις εκφράζονται συχνά μέσα από την συμπεριφορά (π.χ., εκδήλωση φόβων).
- Τα συναισθήματα συχνά εκδηλώνονται μέσω σωματικών συμπτωμάτων.
- Παιχνίδι σχετικό με το τραυματικό γεγονός.
- Λεκτική περιγραφή του γεγονότος.



Αντιδράσεις στην κρίση (5/6): Προεφηβική και εφηβική ηλικία

Γενικά, αντιδράσεις παρόμοιες με των ενηλίκων:

- Επιθετική συμπεριφορά.
- Αποφυγή του σχολείου.
- Αυτο-τραυματική συμπεριφορά και σχετικές σκέψεις.
- Φαντασία εκδίκησης.
- Προβλήματα μάθησης.



Συνέπειες της κρίσης στη λειτουργία του σχολείου (6/6)



- Μείωση επιδόσεων.
- Αύξηση απουσιών μαθητών.
- Όξυνση των προϋπαρχόντων προβλημάτων του σχολείου.
- Δυσπροσαρμοστική σχολική συμπεριφορά (επιθετικότητα, παραβατική και εγκληματική συμπεριφορά).



ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Φάσεις – Στάδια των Κρίσεων

Φάσεις – στάδια των κρίσεων (1/2)

A. Πρώτη επαφή με το γεγονός:

Κατακλυσμιαία συναισθήματα / παρεμπόδιση εύρεσης ακόμη και των πιο απλών λύσεων για αντιμετώπιση.

B. Φάση επεξεργασίας του γεγονότος:

- Πρώτες συναισθηματικές αντιδράσεις (κλάμα, άρνηση, θυμός).
- Πολλά άτομα επιθυμούν να συζητήσουν το γεγονός με άτομα που έζησαν το γεγονός (το ίδιο μαζί τους ή άλλο).
- Συνειδητοποίηση του φυσιολογικού χαρακτήρα των συναισθημάτων τους.



Φάσεις – στάδια των κρίσεων (2/2)

Γ. Φάση αντιμετώπισης ή προσαρμογής:

- Αρχίζει να διαφαίνεται η ανάκαμψη.
- Γενικότερος απολογισμός των συνεπειών.
- Έναρξη δράσης με σκοπό την αντιμετώπιση.

Δ. Επιστροφή στο επίπεδο λειτουργίας πριν από την κρίση:

Μακρόχρονη περίοδος, μερικοί μήνες έως και χρόνια.



ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Διάγνωση και Αντιμετώπιση της Κρίσης

Διάγνωση της κρίσης (1/12)

Οι 3 γνωστότερες διαγνώσεις για τα άτομα που έχουν βιώσει κρίση:

- Διαταραχή Μετατραυματικού Στρες (PTSD).
- Οξεία Διαταραχή Στρες.
- Σύνδρομο Δυσλειτουργιών Προσαρμογής.
(DSM-IV, American Psychiatric Association, 2000.)

Σημάδια μη-υποχώρησης μιας κρίσης (2/12)

- Έμμονες σκέψεις/ εικόνες.
- Επαναβίωση του συμβάντος.
- Σωματική/ ψυχική κόπωση.
- Υπνηλία.
- Διαταραχές διατροφής.
- Κατάθλιψη, ενοχές, αίσθημα ντροπής.
- Καταναγκασμοί.
- Κοινωνική απόσυρση.
- Κατάχρηση αλκοόλ, ουσιών.
- Επιθετικότητα.
- Τάσεις αυτοκτονίας.



Αντιμετώπιση της κρίσης (3/12): Γενικές οδηγίες

- Βοήθεια από ειδικούς.
- Μοίρασμα εμπειριών με άτομα που έχουν βιώσει κρίση.
- Εκμάθηση τεχνικών χαλάρωσης.
- Σωματική άσκηση.
- Συμμετοχή σε ομαδικές δραστηριότητες (π.χ. καλλιτεχνικές, αθλητικές).
- Διατήρηση καθημερινών συνηθειών.

Αντιμετώπιση της κρίσης (4/12):

Οι στόχοι της παρέμβασης

- Να προστατευθεί το θύμα της κρίσης από οποιονδήποτε επιπλέον στρεσογόνο παράγοντα.
- Να βοηθηθεί το θύμα να οργανώσει και να κινητοποιήσει το δίκτυο υποστήριξής του.
- Να μπορέσει να επιστρέψει το άτομο στο επίπεδο λειτουργίας του πριν από την κρίση.



Αντιμετώπιση της κρίσης (5/12): Διαδικασία Διαχείρισης

Κατάλογος ενεργειών:

- Προσδιορισμός των γεγονότων της κρίσης.
- Εκτίμηση του βαθμού του αντίκτυπου της κρίσης στο σχολείο.
- Ειδοποίηση άλλων σχολικών μονάδων που πιθανόν να επηρεαστούν.
- Επικοινωνία με τις οικογένειες των θυμάτων.
- Προσδιορισμός του τρόπου με τον οποίο θα ανακοινωθούν οι πληροφορίες.
- Ψυχολογική εκτίμηση και παραπομπή.
- Εντοπισμός μαθητών υψηλού κινδύνου.



Αντιμετώπιση της κρίσης (6/12): Διαδικασία Διαχείρισης

Προσδιορισμός γεγονότων.

Χρειάζεται να διευκρινιστούν τα εξής:

- Ποιος ενεπλάκη;
- Πότε συνέβη το γεγονός;
- Πώς συνέβη και πού;
- Τι προκάλεσε την κρίση;
- Ποια είναι η πρόγνωση για τα εμπλεκόμενα άτομα;



Αντιμετώπιση της κρίσης (7/12): Διαδικασία Διαχείρισης

Εκτίμηση του βαθμού του αντίκτυπου.

Παράγοντες που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη:

- Ο τύπος και η σοβαρότητα του συμβάντος.
- Η προβλεψιμότητα ενός γεγονότος κρίσης.
- Ο τύπος του γεγονότος.
- Ο αριθμός των ανθρώπων που εμπλέκονται.
- Η παρουσία ή απουσία θανάτων.
- Η διάρκεια και η ένταση της κρίσης.



Αντιμετώπιση της κρίσης (8/12): Διαδικασία Διαχείρισης

Ψυχολογική εκτίμηση:

- Η ψυχολογική εκτίμηση κατατάσσει ή ταξινομεί τα άτομα ανάλογα με το βαθμό στον οποίο κρίνεται ότι έχουν τραυματισθεί από το συμβάν της κρίσης.
- Το πρωταρχικό έργο της εκτίμησης είναι να εντοπίσει τους μαθητές και το προσωπικό που έχουν επηρεαστεί σοβαρά από την κρίση *(αποφάσεις σχετικά με την παροχή άμεσης ψυχολογικής βοήθειας)*.



Αντιμετώπιση της κρίσης (9/12): Διαδικασία Διαχείρισης

Αρχική εκτίμηση επικινδυνότητας:

- Ταξινόμηση των ατόμων σύμφωνα με το βαθμό έκθεσης στο συμβάν της κρίσης.
- Ταξινόμηση των ατόμων σύμφωνα με το βαθμό οικειότητας με τα θύματα της κρίσης.
- Ταξινόμηση των ατόμων σύμφωνα με τη μοναδική για τον καθένα προσωπική ευπάθεια (*ευάλωτα άτομα*).



Ατομικοί παράγοντες που επηρεάζουν τις αντιδράσεις των παιδιών στην κρίση (10/12)

- **Ψυχική νόσος.** Ένα ιστορικό συναισθηματικής αναστάτωσης μπορεί να ελαττώσει την αντίσταση του παιδιού στις κρίσεις.
- **Εξελικτική ανωριμότητα.** Όσο νεότερο είναι παιδί τόσο μεγαλύτερος είναι ο τραυματισμός. Επομένως θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στα νεότερα άτομα.
- **Ιστορικό τραύματος.** Ένα ιστορικό προηγούμενου τραύματος αυξάνει την ευπάθεια.
- **Έλλειψη υποστηρικτικών πηγών.**



Οικογενειακοί παράγοντες που επηρεάζουν τις αντιδράσεις των παιδιών στην κρίση (11/12)

- Η διαβίωση χωρίς κανένα μέλος της οικογένειας.
- Η αναποτελεσματική και άστοργη γονεϊκή συμπεριφορά.
- Η δυσλειτουργία στην οικογένεια (π.χ., αλκοολισμός, βία, ψυχική ασθένεια).
- Η γονεϊκή διαταραχή μετατραυματικού στρες.
- Η παιδική κακοποίηση.



Αντιμετώπιση της κρίσης (12/12)

Δευτερογενής εκτίμηση:

- Είναι σχεδιασμένη να εντοπίζει τα άτομα που εμφανίζουν σοβαρές αντιδράσεις στην κρίση. Αν η αϋπνία, το άγχος, η γενική διεγερσιμότητα δεν υποχωρήσουν μέσα στις πρώτες εβδομάδες μετά την κρίση, υπάρχει κίνδυνος για την εμφάνιση *διαταραχής μετατραυματικού στρες*.
- Η αξιολόγηση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει και την υποκειμενική αντίληψη της απειλής εκ μέρους του ατόμου (*ποια είναι η αντιλαμβανόμενη απειλή;*).





ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Γενικές Αρχές Παρέμβασης και Συμβουλευτικής Διαχείρισης σε Καταστάσεις Κρίσης

Γενικές αρχές παρέμβασης σε καταστάσεις κρίσης (1/6)

- Να διευκολυνθεί η διαμόρφωση ενός υποστηρικτικού κοινωνικού δικτύου.
- Να δοθεί έμφαση στην επίλυση του προβλήματος.
- Εστίαση στην αυτοαντίληψη και την εμπιστοσύνη στον εαυτό.
- Να ενθαρρυνθεί το άτομο να στηριχθεί στις προσωπικές του δυνάμεις.

Γενικές αρχές παρέμβασης (2/6)

ΠΡΟΣΟΧΗ!!

- ✓ Η παρέμβαση στην κρίση δε σημαίνει 'σωτηρία'!
- ✓ Η 'σωτηρία' ωφελεί περισσότερο το διαχειριστή της κρίσης παρά το θύμα.

Γενικές αρχές παρέμβασης (3/6)

→ Κρίσιμα στοιχεία αποτελεσματικότητας.

Η παρέμβαση θα πρέπει να επικεντρώνεται:

- Στην ενδυνάμωση του ατόμου.
- Να είναι ευέλικτη και να προσαρμόζεται στις ανάγκες του θύματος και της σχολικής κοινότητας.

Γενικές αρχές της συμβουλευτικής διαχείρισης (4/6)

- **Αρχίζουμε αμέσως τη συμβουλευτική:** Όσο περισσότερο μένει το παιδί αβοήθητο αδυνατώντας να αντιδράσει, τόσο πιο μεγάλος είναι ο κίνδυνος να εκδηλώσει σοβαρά συναισθηματικά προβλήματα.
- **Δείχνουμε ενδιαφέρον και ικανότητα αντιμετώπισης της κατάστασης:** Πρέπει εμείς οι ίδιοι να αποτελέσουμε μοντέλα αποτελεσματικής επίλυσης προβλημάτων, έτσι ώστε και το παιδί να νιώσει ασφάλεια.

Γενικές αρχές της συμβουλευτικής διαχείρισης (5/6)

- **Ακούμε προσεκτικά και διερευνούμε τα γεγονότα.**
- **Αντανακλούμε τα συναισθήματα του παιδιού:** Θα πρέπει να εστιάσουμε στα συναισθήματα που βιώνει το παιδί και να διευκολύνουμε την κατάλληλη έκφρασή τους.
- **Βοηθούμε το παιδί να συνειδητοποιήσει ότι το άσχημο γεγονός έχει ήδη συμβεί:** Είναι πιθανόν το παιδί να αρνείται το γεγονός, πράγμα που το εμποδίζει να αντιμετωπίσει την κατάσταση αποτελεσματικά.

Γενικές αρχές της συμβουλευτικής διαχείρισης (6/6)

- **Δεν ενθαρρύνουμε και δε στηρίζουμε την απόδοση ευθυνών:** Αντί να εστιάσουμε σε θέματα ευθύνης ή ενοχής του παιδιού ή να αναζητήσουμε άλλα εξωτερικά αίτια είναι καλύτερο να εστιάσουμε την προσοχή μας σε ό,τι συνέβη και σε θέματα αυτοεκτίμησης και εσωτερικής δύναμης.
- **Δεν παρέχουμε ψευδή καθησυχασμό:** Ναι μεν να προσφέρουμε στο παιδί μια αίσθηση ελπίδας και προσδοκίας ότι τελικά θα ξεπεράσει την κρίση, αλλά να είμαστε ειλικρινείς. Το παιδί θα πρέπει να κατανοήσει ότι δεν μπορεί να βγει αλώβητο από την κρίση.
- **Τονίζουμε τη σημασία της ανάληψης δράσης.**





ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Διαχείριση Κρίσης στη Σχολική Κοινότητα

Παρέμβαση σε τάξη ή σε ομάδα (1/2)

Συνήθως ακολουθούνται τα παρακάτω βήματα:

1. Εισαγωγή.
2. Παράθεση γεγονότων, διάψευση φημών.
3. Ανταλλαγή ιστοριών / εμπειριών.
4. Συζήτηση για τις αντιδράσεις στο γεγονός.
5. Ενδυνάμωση.
6. Κλείσιμο.



Διαχείριση κρίσης στη σχολική κοινότητα (2/2)

- Η ψυχολογική στήριξη των παιδιών και η διευκόλυνση της προσαρμογής τους στο σχολείο.
- Η λειτουργία του σύγχρονου σχολείου ως υποστηρικτικού συστήματος για αντιμετώπιση κρίσεων.
- Η ενδυνάμωση της συμβουλευτικής διάστασης του ρόλου του εκπαιδευτικού.
- Η προαγωγή της ψυχικής υγείας στο σχολείο.
- Η ενίσχυση της συνεργασίας σχολείου-οικογένειας-κοινότητας.



Ειδική μνεία (1/1)

Η παρούσα ενότητα είναι προϊόν συνεργασίας της διδάσκουσας με την κ. Αγγελική Λεονταρή, Ομότιμη Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (1/4)

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνα 1. “Μικροί ασθενείς σε νοσοκομείο”. Άδεια με την οποία διατίθεται: Public Domain.

Πηγή:

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Charity gifts for Children with cancer foundation Vanessa Isabel. Pediatric Specialty Hospital of Maracaibo.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Charity_gifts_for_Children_with_cancer_foundation_Vanessa_Isabel.Pediatric_Specialty_Hospital_of_Maracaibo.jpg)

Εικόνα 2. “Μικροί ασθενείς στο νοσοκομείο». Άδεια με την οποία διατίθεται: CC BY-SA

Πηγή:

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Charity gifts for Children with cancer Foundation Vanessa Isabel. Pediatric Specialty Hospital of Maracaibo 2.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Charity_gifts_for_Children_with_cancer_Foundation_Vanessa_Isabel.Pediatric_Specialty_Hospital_of_Maracaibo_2.jpg)

Εικόνα 3: “Μηνύματα ελπίδας μετά από την είδηση αεροπορικού ατυχήματος”.

Άδεια με την οποία διατίθεται: CC BY-SA

Πηγή: [http://en.wikipedia.org/wiki/Malaysia Airlines Flight 370](http://en.wikipedia.org/wiki/Malaysia_Airlines_Flight_370)



Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (2/4)

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνα 4. “Σχολικό λεωφορείο μετά από σύγκρουση”.

Άδεια με την οποία διατίθεται: CC BY-NC-ND

Πηγή: <https://www.flickr.com/photos/28111950@N00/16112951992>

Εικόνα 5. «Η Michelle Obama κρατάει μια ταμπέλα με μήνυμα διαμαρτυρίας για απαγωγή παιδιών στη Νιγηρία, 2014».

Άδεια με την οποία διατίθεται: CC BY-NC-ND

Πηγή: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Michelle-obama-bringbackourgirls.jpg>

Εικόνα 6: “Αστυνομικός αναζητά δακτυλικά αποτυπώματα μετά από διάρρηξη σπιτιού». Άδεια με την οποία διατίθεται: CC BY-SA

Πηγή: <https://www.flickr.com/photos/westmidlandspolice/7163802588>



Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (3/4)

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνα 7. “Οπλισμένος Ουκρανός στρατιώτης μέσα σε χαλάσματα”.

Άδεια με την οποία διατίθεται: CC BY-SA

Πηγή: http://en.wikipedia.org/wiki/Ukrainian_Ground_Forces

Εικόνα 8. «Ερείπια στο Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου μετά την 11η Σεπτεμβρίου 2001».

Άδεια με την οποία διατίθεται: CC BY-SA

Πηγή: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:US_Navy_010914-N-1350W-002_fires_burning_amidst_WTC_rubble.jpg

Εικόνα 9: «Μαθητές εκπαιδεύονται για την περίπτωση σεισμού»

Άδεια με την οποία διατίθεται: CC BY

Πηγή: <https://www.flickr.com/photos/dfataustralianaid/10727359493>



Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (4/4)

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνα 10: «Τσουνάμι στην Ιαπωνία, 2011»

Άδεια με την οποία διατίθεται: CC BY-NC-ND

Πηγή: <https://www.flickr.com/photos/iearnusa/5532802262>

Εικόνα 11: «Πυρηνική δοκιμή στην Πολυνησία»

Άδεια με την οποία διατίθεται: CC BY-NC-ND

Πηγή: <https://www.flickr.com/photos/7969902@N07/511287693>

Εικόνα 12: «Μόλυνση υδροφόρου ορίζοντα από εργασίες γεώτρησης πετρελαίου».

Άδεια με την οποία διατίθεται: CC BY-SA

Πηγή: http://en.wikipedia.org/wiki/Talvivaara_Mining_Company



Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, **Ελευθερία Γωνίδα**.
«**Σχολική Ψυχολογία**. Ενότητα 6: **Διαχείριση κρίσεων στη σχολική κοινότητα**».
Έκδοση: **1.0**. Θεσσαλονίκη **2015**. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS220/>



Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».



Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>



Τέλος ενότητας 6

Επεξεργασία: Εύχαρις Κιζιρίδου
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό Εξάμηνο 2014-2015



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ



ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

